

Houtig kleinfruit

Als we spreken over houtig kleinfruit, dan hebben we het over gewassen als rode bes, zwarte bes, witte bes, kruisbes, blauwe bes, Jostabes, Worcesterbes, rozenbottel, framboos, braam en daarnaast de braamhybriden als de Japanse wijnbes, Loganbes, Taybes en Boysenbes. In dit artikel willen we een paar braamhybriden en -kruisingen wat nader toelichten omdat we ze nogal eens in particuliere tuinen aantreffen als aanvulling op het fruitsortiment.

Japanse wijnbes

Deze bes (*Rubus Phoenicolasius*) groeit als een braam met half opgerichte scheuten. Het is een siergewas met eetbare vruchten. De fraai behaarde, licht gestekelde rode takken komen goed uit tegen een muur of schutting. De vruchten lijken op bramen. Ze zijn klein, rond en tomatrood en prima van smaak. De kelkklippen sluiten zich na de bloei rond de vrucht, maar wijken terug zodra de vrucht gaat kleuren. Het is een fruitsoort die goed begeleid dient te worden. Let vooral op de jonge stengels, deze moeten vroeg geleid worden.

Loganbes

De Loganbes (*Rubus Loganobaccus*) is misschien wel een van de bekendste onder de braamhybriden. Deze is in 1881 ontstaan uit zaad van een bramenstruik van het ras Aughinhough in de tuin van J.H. Logan in Californië. En in de naaste omgeving van deze braam stond een rode framboos. Daar de vruchten van de Loganbes rood zijn en de struik vruchtbaarder is dan de moederplant, meende Logan dat hij hier te maken had met een hybride, een kruising tussen de framboos en de braam. Hier zijn de meningen over verdeeld, anderen menen dat de Loganbes een mutant is van het bramenras Aughinhough. De struiken hebben echter dezelfde groeiwijze als bramenstruiken. De scheuten zijn tamelijk dun en dicht bezet met stekels. De rijptijd van de vruchten komt overeen met die van frambozen, ze zijn groot en kegelvormig, purperrood, zuur en tamelijk kwetsbaar, waardoor het plukken soms lastig is. De bessen zijn bijzonder geschikt voor verwerking.

Opgemerkt moet worden dat er tegenwoordig een ongestekelde variëteit is. In het midden van de vorige eeuw werd de Loganbes nog beperkt beroepsmatig geteeld, maar dit was geen succes. Dit kwam doordat de productie veel lager was dan bij de braam. De Loganbes kan men gemakkelijk vermeerderen door afleggen van de scheuttoppen. De ongestekelde variëteit laat zich moeilijker vermeerderen.

Taybes

De Taybes is een betrekkelijk nieuw gewas uit Schotland en is ontstaan uit een kruising tussen Loganbes, *Rubus macropetules*, Austin Thorniess en een framboos. De Taybes heeft gestekelde scheuten en lijkt veel op de Loganbes. Toch

zijn er een paar belangrijke verschillen met de Loganbes. De bladeren zijn kleiner en donkerder, ze rijpen iets vroeger en de vruchten zijn langer en donkerder, maar het belangrijkste is wel dat de smaak van de vruchten veel beter is dan van de Loganbes.

Boysenbes

De Boysenbes is in 1930 in Californië gewonnen uit zaad van het bekende bramenras Himalaya. De bloemen waren bestoven met stuifmeel van aardbei, framboos en Loganbes. Welk stuifmeel tot het ontstaan van de Boysenbes heeft geleid is niet bekend. Op het vlak van groei en productiviteit lijkt de Boysenbes op de braam. De struik is even stekelig. Hij groeit sterker dan de Loganbes, daarom plant je de Boysenbes iets ruimer van elkaar, zo'n 2,5 meter. De vruchtjes zijn 3 tot 4 cm lang. Ze zijn purper tot zwart met een dof glans. De bes smaakt fris zuur tot zoet. Van eind juli tot eind september kan men de Boysenbessen oogsten, mits het niet te nat is en Botrytus de vruchten aantast. De struik gedijt goed in zandige bodem en is opmerkelijk ongevoelig voor droogte. Er bestaat ook een stekelloze variëteit, maar die is minder sterk, minder productief en van mindere kwaliteit. Bij een slechte zomer zullen niet alle vruchten rijp worden.

Opkweek van bramen en bramenhybriden

Wanneer we deze fruitsoorten niet begeleiden, zal er al snel een wirwar aan scheuten ontstaan waarbij alles door elkaar groeit. Maar het is een lust voor het oog als we deze fruitsoorten aan draden leiden en dat zal ons ook veel gemak en vreugde geven.

Hoe doen we dat? We nemen palen van 2,50 tot 3 meter lengte en 10 cm doorsnee met een onderlinge afstand van ongeveer 5 tot 6 meter. Ze gaan 70 tot 75 cm de grond in. De plantafstand tussen twee planten bedraagt ongeveer 2 meter. De eindpalen schoren we. Als draad gebruiken we de draaddikte 1,2 mm. De onderste draad op ongeveer 80 cm boven de grond, de tweede draad op

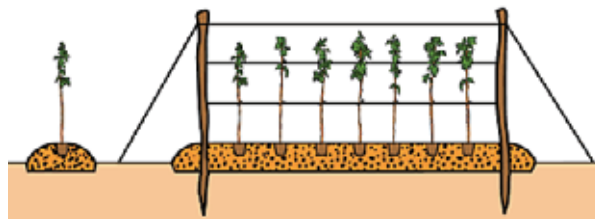
110 cm, de bovenste draad op 170 cm. Een extra draad over de koppen van de palen dient om de jonge scheuten aan vast te zetten. We houden ongeveer 8 stengels per meter aan en die worden dan in een waaivorm aan de draden vastgezet. Soms is het wenselijk om in het midden van de struik wat extra ruimte vrij te houden voor jonge stengels om die voor het komende jaar vast te zetten.

Een andere methode voor de opkweek is niet omhoog, maar de jonge stengels naar de zijkant begeleiden (in waaivorm). Wel hebben we dan meer draad nodig en per meter in de rij planten we minder struiken. Het kan voor een particulier een betere methode zijn omdat men hier niet direct te maken heeft

Worcesterbes

De Worcesterbes is een ribessoort. Het is niet helemaal duidelijk of ze is ontstaan uit een kruising van kruisbes met zwarte bes of dat ze afkomstig is van de wilde Amerikaanse kruisbes. De Worcesterbes groeit wat krachtiger dan de kruisbes en is iets meer gestekeld. De bessen groeien aan trossen, als bij de zwarte bes, zijn groter dan zwarte bessen maar kleiner dan kruisbessen en verkleuren tijdens het rijpen van groen naar roodachtig zwart. Ze zijn in september rijp. De vruchten zijn bijzonder geschikt voor verwerking. Een groot nadeel van de Worcesterbes is toch wel de sterke gestekeldheid, waardoor de bes beroepsmatig maar zelden geteeld is. Er is op het proefstation in Wilhelminadorp ooit nog een stekelloze plant verkregen, deze stekelloze plant zag er precies zo uit als gestekelde variëteit, doch deze stekelloze Worcesterbes droeg geen vruchten.

met de kilo-opbrengst per strekkende meter maar met de manier van werken.

Tot slot moet nog opgemerkt worden dat bramen en de hybriden vorstgevoelig zijn. We moeten de stengels in de winter langs de grond afleggen en met vorstwerend materiaal afdekken.

Marten Pelleboer